

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Septimum instrumentum Robur mentis ad persistendum in quærenda
virtute. Cap. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

vite premiis non intendunt, quo plus se quasi in virtutibus erigunt, eo in gloria inanis foueam profundius cadunt.] Sic ille. Christus itaque, fundamentum est bonorum operum, in quo sanè non collocantur, si per intentionem in eum actu vel virtute non tendant. Si verò actu, & expressè propter illum fiant; tunc firmius & indissolubilius erecta consistunt. Tunc faciunt nos abundantes & diuites, quia & virtutes perfectiores acquirimus, & abundantissima præmia laborum obtinebimus. Erimusque ex illis, de quibus sanctus David ait: Ideo conuertetur populus meus hic, & dies pleni inuenientur in eis.] Cùm impij, ait, verbis & factis delinquant, & in suis operibus seipfos, ac temporalem prosperitatem quaesierint, tunc populus Dei, iusti scilicet & sancti, ita ex toto corde ad Deum reuertentur, ita verè ipsi adhaerebunt, vt nihil in sua conuersatione, nisi eius beneplacitum ac gloriam inquirent. Fietque ex hoc, vt dies plenos habeant, dies nimium abundantia meritorum repletos, à quibus nunquam excident, quæ, labente tempore, nunquam amittant. Et hanc fortassis ob causam, iusti viri, dierum pleni moti dicuntur, quia hinc meritorum pleni decedunt. De Abraham quippe dictum est: Deficiens, mortuus est in senectute bona, prouectæque ætatis, & plenus dierum.] Et de Iob: Mortuus est senex, & plenus dierum.] Tam hic quàm ille vsque ad satietatem vixerunt, quia merita, ad quæ destinati erant, abundantissimè bene viuendo sunt assequuti. Qui autem eo modo, quo diximus, in virtutum actiones incubuerit, similiter atque illi plenus dierum morietur, quia postquam optimè fuerit vita perfusus, non erit cur illum amplius viuendi desiderium teneat. Morietur quidem plenus dierum, plenus scilicet meritorum, quoniam non partem aliquam modicam, sed omnes partes vitæ suæ (prout in hac vita mortali fieri potest) merita abundantiora replebunt. Nam si omnia opera in Deum dirigat, & propter eius amorem elicit, omnibus illis mercedem auget. Loquendo, tacendo, corpusculum reficendo, paulando, & dormiendo merebitur, quia nihil quantumvis vile & abiectum, vacuum est merito, quod Dei amore & purissima intentione vestitur. Longitudine dierum, ait Dominus, replebo eum; & ostendam illi salutarem meum.] Dies longior dicitur, in quo plurima operamur, ad quæ elaboranda, duo, aut plures dies non videntur sufficere. Ideo perfectus vir, licet in florida ætate decedat, longitudine dierum impletur, quia Deum in omnibus querens, plus quàm senes & decrepiti, imperfectionibus sordentes, operatur. Ingressus in abundantiam, sepulchrum, quia in vita sua multum laborauit, & largissimè meruit, licet non multos mortalitatis annos acceperit. Bonus enim vno anno plus viuat, quàm centum annis malus: nam hic viuendo diutius, maiorem mortem aggregat, cùm tamen ille paucis diebus æternam vitam sibi comparet. Ingressus profectò quietem in abundantiam, id est, in magna bonorum spiritualium copia & opulentia: quoniam non potest non esse diues, cuius diuitias quilibet euentus, siue prosperi siue aduersi, quia propter Deum accepti aut tolerati, multiplicat. Et idem erit in hac parte, mori iustum plenum annorum, & plenum spiritualium diuitiarum, quoniam anni non defuerunt illi, qui paucis annis magnam perfectionem congregauit. Ne ergo in fi-

ne vitæ de teipso conuertaris, & dicas: Ego habui menses vacuos, & noctes laboriosas enumerari mihi:] opera tua in Deum dirige, propter eius amorem exequere, quæ menses tuos impleant, & à nocte huius vitæ tanquam dulcedine amoris illita, laborem depellant. Nam non amore Dei, sed amore sæculi aliqua bona facere, vel aliqua aduersa pati, vacuum est & laboriosum. Mens enim afficitur, inquit Gregorius, & remunerationis præmio non repletur.

Iob. 7. 3.

Greg. 8. mor. c. 5.

Septimum Instrumentum, Robur mentis, ad persistendum in querenda virtute.

CAPVT IV.

M VITA sunt, quæ cor humanum abstrahunt à sequela virtutis: Instabilitas, necessitas, difficultas, & opposita consuetudo, cuius falsa dulcedo illud multo tempore in vetitis detinuit, & ad vilitata & inania pertraxit. Cor hominis instabile est, omni palea leuius, quod leuis tentationis aut occasionis ventus rapit, & in varia dispergit. Assiduus & magnis necessitatibus subiacet, quia corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & sua imbecillitate, & dolorum, ac morborum varietate, & multitudine, illam non cælestia, sed terrena, & quæ ipsi corpori adiumento sint, cogitare compellit. In virtutum operibus non minimam difficultatem inuenit, quorum officium est, naturam corruptam castigare, comprimere, à rebus dilectis segregare, ab ingenuitate educere, & ad altiora & inuisibilia sustollere. Ipsum denique vitiosæ consuetudines obruunt, & decipiunt, & retardant, ne ad insueta, & infirmo palato minus suaui transeat, ac res ex diurnitate eas amandi quasi in naturam versas deserat, atque relinquat. Non ergo sufficere ad virtutem aliquam obtinendam, eam cognoscere, æstimare, desiderare, & postulare, & aliquanto tempore, etiam cum diffidentia sui, in eius honestatem intendere, nisi etiam animus ad superandas has omnes difficultates, robur, firmitatem, & constantiam induat. Sciat, nihil esse magnum, quod non sit aliquantulum laboriosum, resque præstantes multis solere difficultatibus implicari; & quandoquidem virtutem optimam, maximam, ac præstantissimam iudicat, eam sine labore & difficultate assequi non præsumat. Casta illa Iudith, vt Holofernem vinceret, & victoriam de hostibus reportaret, quidam à Domino inter alia petiuit? Da mihi, dicebat, in animo constantiam, vt contemnam illum: & virtutem, vt euertam illum.] Nouerat enim, absque hac diuinitus immissa constantia, suum animum esse delictis ac carnis illecebris delinendum, & pro sapore amoris impuri, ab amore populi, & à desiderio victoriæ separandum. Sic omnino qui victoriam per studium virtutum de vitis exoptat, eaque in semetipso extinguenda desiderat, ad hanc primum animi firmitatem aspiret, sine qua nec leuet eas, quibus assuevit, delicias contemnere, nec vitia contraria profligare. Hostes animæ non tam primos imperus pugne, quàm constantiam in pu-

Iudith. 9. 14.

Iudith. 9. 14.

Psal. 72. 10.

Gen. 25. 8

Iob. 42. 16.

Psal. 90. 16.

Judith. 16.12.

Prov. 18. 14.

Ecclesi. 34. 12.

Exod. 13. 11.

Ambros. li. 1. de Cain c. 10.

Ecclesi. 27. 12.

gnando pertimescunt: nec ardenti conatu, qui cito transeat, sed stabilitati mentis & perseverantiz cedunt. Ipsaque sancta femina ad iustorum eruditionem id cecinit, dicens: Horuerunt Persa constantiam eius, & Medi audaciam eius.] Nam si audacia ad aggrediendum, & constantia ad non desistendum, se copulent, & impetum in vitia faciant, ea per virtutes oppositas in fugam vertent, & magnum eis timorem incutient. Spiritus viri, ait Sapiens, sustentat imbecillitatem suam; spiritum vero ad irascendum facilem quis poterit sustinere?] Ac si dicat: animi firmitudo ac stabilitas est, quae hominem ad capeffendam virtutem roborat, & ad vitia contraria superanda confortat: quod si minima tentatione oborta, statim irascatur, & animum praeter tristitia & pusillanimitate despondeat, quis adversus illum non irretetur, qui tam facili occasione a bono desistit? Et Ecclesiasticus ait: Dominus solus sustententibus se in via veritatis & iustitiae.] Gloria- tur videlicet Dominus, se esse Dominum viro- rum robustorum, qui in via veritatis & iusti- tiae perseverant, & virtutis impedimentis eos a bono retrahentibus obsistunt. Sicut enim ho- mo gaudet, si habeat seruos fideles, & rex laeta- tur, si milites habeat fortes ac robustos, qui nunquam eum in acie deserant, nec hostibus ter- ga vertant: ita Dominus de suorum servorum, ac militum constantia, & firmitate vehementer exultat.

Primum ergo adversus humanam instabilitatem pugnandum est, & mens est in bono stabilienda, & forti proposito constanter agendi fir- manda, ne ex sua lenitate ac mobilitate a bono diffiliat. Et si in malo aliquando pertinaces fu- imus, & nostram instabilitatem ad perditionem vi- cimus; nunc eandem ad salutem vincamus, & in bono constantes stemus. Hoc enim per myste- rium in Exodo praecipit nobis Dominus, cum di- xit: Cumque introduxerit te Dominus in ter- ram Chananai, quicquid habueris masculini se- xus, consecrabis Domino.] Nam quid est aliud in terra Chananorum, id est, instabilitium, ma- sculos Domino consecrare, nisi omnem nostram constantiam in eius obsequio collocare, & forti- tudinem virorum in virtutibus congerendis im- pendere? Chananai, inquit Ambrosius, mo- biles & inquieti sunt. Cum igitur in eorum terram fueris ingressus, quos advertis propter leuitatem, inquietudinem, & instabilitatem morum, posses- sione deiectos, tu teneto constantiam. Non te vilis ratio, non levis sermo perturbet. Hoc est enim Chananarus, mobilis sermo, affectus insta- bilis, & inquieta contentio. Sed magis tranqui- litatem cordis, & animi serenitatem placidus ser- uato, ut tanquam in salo maris, tutam nauibus stationem portu quodam tuae mentis exhibeas.] Sic ille. De viro quidem iusto dictum est in Ec- clesiastico: Homo sanctus in sapientia manet, sic- ut sol:] de iniquo vero, & tepido additur: Nam stultus sicut luna mutatur.] Ille merito soli com- paratur, quoniam non solum in meditatione, sed etiam in operatione sapientiae, & in omnis virtu- tis actione semper idem manet, semper splendidus & pulcher incedit, & nunquam a virtutis splen- dore desistit. Ille vero lunae similis dicitur, quia in luce, id est, in virtute, mutabilis est, & quam prius acceperat, ex mutabilitate sua, etiam nul- la interveniente occasione dimittit. Ille non- nunquam tentationum & persecutionum nubi-

bus impeditur, ne possit in alios suam lucem dif- fundere, & eis exemplo prodesse, at in seipso semper manet lucens & splendens, nullaque lu- cis defectione fulcatur. Ille contra absque vlla nube, id est, absque vilo impedimento in semet- ipso virtutis amissione obscurus & teter efficitur. Ille denique semper suis affectibus dominabitur: nam principatus sensati stabilis erit.] Ille de quo scriptum est: Impius facit opus instabile, sem- per affectibus agitur seruiet, neque in libertate filiorum Dei, quam habere coeperat, permane- bit.] Sint itaque iusti sicut caeli, qui sine vlla in- termissione ordinatis motibus voluantur, & in lo- co, in quo a Deo positi sunt, torpore seposito moueantur, nunquamque eundem tenorem sanctae vitae relinquunt. Nam de illis dictum est ad Iob: Tu forsitan cum eo fabricatus es caelos, qui solidissimi quasi aere fusi sunt.] Quare iusti sunt caeli? Quia semper ad virtutem mouentur, vel potius ex vna virtute ad aliam, & ex ista ad il- lam circumuoluuntur. Et quare solidissimi? Quia, ut inquit Gregorius, ab integritate coepae fortitudinis, nulla mutabilitatis rubigine consu- muntur. Quibus, & fortiter contra aduersa du- rantibus auctoris voce dicitur: Vos estis, qui permanistis mecum in tribulationibus meis.] Nu- bes ex vaporibus fiunt, frigore & caelesti virtute densatis, qui si non cogentur, atque densescer- ent, nunquam terram irrigarent, nec abundan- tiam frugum afferrent. Sic & homo, cuius vita vento & vaporum comparatur, non poterit abun- dantem pluuiam virtutis & bonorum operum da- re, nisi per constantiam comprimatur, & ab aeris instabilitate liberetur. Et ad hunc sensum etiam mystice exponit idem sanctus Pater Gregorius aliud dictum Iob: Subito aer cogetur in nubes, & ventus transiens fugabit eas.] Iusti enim ante iusti- tiam sunt quasi vapores, quos leuis aura tentatio- nis fugat: post iustitiam, sunt quasi nubes caelesti virtute densatae, & ad pluuiam bonorum operum dandam congelatae, quas in caelum leuatas mini- me terrena conturbant. Has ventus transiens fu- gat, quia vita transiens a conspectu eorum, qui- bus exemplo & doctrina profunt, occultat. Qui tamen iusti in hoc a nubibus distant, quod nu- bes transeuntes euanescent, iusti autem hinc emi- grantes, praemium stabilitatis suae, aeternitatem, re- cipiunt.

Nec solum est contra instabilitatem, ve- rum & contra necessitatem decertandum, ut si necessitas ad corporalia cogitanda, & curanda nos vocat, nunquam a virtute repellat. Sunt enim nonnulli, qui tandiu virtutis studiis vacandum esse putant, quandiu nihil emerferit, quod mentem ad alia cogitanda sollicitet: si autem id instet, pia virtutum exercitia intermittenda decernunt. Si corporalis infirmitas aut imbecillitas torqueat, si alicuius muneris cura occupet; si rerum necessariarum penuria premat; si itineris faciendi necessitas urgeat; immo si intermissio aliqua sit ex more hu- manae fragilitati concedenda, tunc a rebus spiri- tualibus cessant, vel eas tepidissime tenent, & sua vita studium adipiscenda virtutis hominum otio- forum, & nullum impedimentum habentium esse profitentur. Cum tamen qui ad nonnullum, pro- fectum peruenire volunt, debeant omnino qui- buslibet impedimentis obsistere, & nunquam a virtutis studio cessare. Et sane hanc ob causam pauci proficimus, & ad aliquam mediocritatem spiritualis vitae peruenimus; quia nimirum in hu-

Ecclesi. 10. 1.

Prov. 11. 18.

Iob. 37. 18.

Greg. 27. mor. c. 24.

Iob. 22. 18.

Iob. 37. 11.

Greg. 17. mor. c. 26.

ulmodi occasionibus à studio virtutis intepescimus, & potius temporalia quam spiritalia sectamur. Nam cum res temporales multæ sint, & maximam temporis partem præcipiant, tempus, quod ex illis superest, angustissimum est, si solum in virtute occupetur, & in eo tantum hæc præstantissima ars addiscatur. Robur ergo animi necessarium est in multiplici hac necessitate, vt illi quidem occurrat, sed propter illam virtutis studia non deserat, quin potius ipsam multiplicem necessitatem, materiam, & instrumentum virtutis efficiat. Sed quomodo id fiet? Ita quidem: si pia virtutis studia, quantum possibile fuerit, corporali aut temporali necessitate virgente, non abcedant. Nam & in ægitudine, nisi ipsa omnino vires absumat, orationi saltem aliquantæ vacandum est, & virtutes postulandæ, & reliqua, quæ incolumes præstamus, saltem efficaci desiderio perficienda. In munere autem nobis demandato, non solum pia studia intermittenda non sunt, sed maiori sollicitudine in ea incumbendum, sine quibus nec fatisciamus muneris, & nos ipsos distrahemus. In itinere etiam, & in animi remissione, & in cuiuscumque necessitatis prouisione, si viri spirituales esse debemus, opera quoque spiritalia, & conuersationem, Deo dignam, & virtutis amorem, & exercitia pro temporis commoditate non relinquemus. In hoc ergo robur mentis collocandum est, vt istæ, & similes aliæ necessitates, nequam nos obruant, & ab vniuersarum virtutum studio diuellant. Semper hoc studium negotiis reliquis præferatur, semper desiderium puritatis alia omnia desideria subiiciat, & ea, non ad sui extinctionem aut remissionem, sed ad augmentum & ardorem assumat. Ita faciebat Iob, qui non iam tot necessitatibus, sed tot calamitatibus ab amore virtutis auocatus, dixit: Iustificationem meam, quam cæpi tenere, non deseram. Multa, inquit, sunt, quæ in corde meo studium virtutis impugnant; nam hæc extrema paupertas, hæc molesta carnis infirmitas, hæc sinistra, quam de me amici, & amici reges conceperunt, opinio, curas ingentes cibi, quo sustententur; medicinæ, qua saner, rationum, quibus meam innocentiam defendam; & vitæ huius iam euanescentis, & à me fugientis, inducit. At ego, qui virtutem ac sanctitatem charitatem habeo, ab eius acerrimo amplexu nunquam discedam, prius reliqua omnia disperdam, quam pretiosam istam gemmam dimittam. Hic sanctus vir necdum verba Ecclesiastici legerat: In omni animo tuo accede ad illam, & in omni virtute tua conferua vias illius. Et tamen ita cor suum ad virtutem applicuit, ita omne robur, & omnem fortitudinem suam, in ea conferuanda & augenda collocavit, vt nec tot malis impeditus, vel ad momentum ab eius dilectione & actione ceciderit. Et qui passus est, cunctis humanis bonis & felicitatibus spoliari, nunquam in animum induxit, virtutem exuere. Nos verò, qui hæc legimus, qui hæc meditamus, & qui in exemplum alius dati sumus, minimo impedimento suborto, studium puritatis deserimus, vt omnibus notum sit, quod non pleno corde, sed summis labiis (vt aiunt) virtutem attingimus.

Sed ais: Duplex est ergo in virtute difficultas; altera, quod per se difficilis est; altera, quod etiam inter impedimenta studiosè agendi perseverantiam requirit? Fateor. Ad utramque tamen difficultatem superandam vnum mentis ro-

Abur sufficit, benignissimi Dei gratia & fauore fultum. Quanti enim viri perfecti virtutem strenuè colentes, inter grauissima impedimenta, quæ iter salutis difficilis reddebant, ad summam vique perfectionem ascenderunt? Sed illi, sicut & nos, ossibus erant & carne compacti, & amoris virtutis firmiter adherentes, necessitatum & impedimentorum ligamenta freguerunt. Idem certissime nobis eueniet, si non segniter virtutis viam intrauerimus, si firmiter & animosè eam quaesierimus, quia eundem Deum protectorem, atque illi, & similem gratiam adiutricem habemus. Amor est, qui robur adicit, & omnem difficultatem vincit; quia, vt ait Augustinus: Quicquid difficile est in præcepto, leue est amanti. Nec ob aliud rectè intelligitur dictum: Onus meum leue est, nisi quia dat spiritum sanctum, per quem diffunditur charitas in cordibus nostris, vt amando liberaliter faciamus, quod timendo qui facit, seruiliter facit. Amemus itaque, vt amore difficultatem virtutis superemus; & si nobis aliquantulum difficilis, & onerosa videatur; animi firmitate, quæ in eius adeptione ponitur, quicquid obstitit, vincamus. Si enim avarus inuenierit magnum pondus auri, quo maius esset, eo auditiùs caperet, arctius astringeret, & diligentius absconderet, ne aliquis thesaurum inuentum præpereret. Et nos avari sumus, si vitam spiritualem amplectimur, non auri sed virtutis, in qua non vituperabilis, immò maxime laudabilis auaritia est. Amplectamur fortiter pondus illius, quæ omni est argento & auro pretiosior, & difficultates ferendi illam subiiciamus, ne inter inertes & pusillanimes computemur. Quasi lapidis virtus, probatio erit in illis, ait Ecclesiasticus, & non demorabuntur proicere illam. Erit perfectò vera sapientia, & vera virtus inerbibus & pusillanimis quasi lapis, quo vires hominum olim probabantur, nam sentientes virtutis pondus, statim aut post aliquantulum temporis illam abiicient. Quidam eorum tantillum illam efferunt, vsquequod virtutis initia prægustant, & statim deponunt: alij vsque ad genua vel vsque ad pectus eleuant, qui nimirum ad perfectum virtutis veniunt: paucissimi autem sunt, qui supra caput attollant, & se totos virtutis perfectioni subiiciant. Ex his paucissimis esse conabimur, & ita fortiter virtutem astringemus, vt nulla superueniente occasione, è nostris manibus excidat. Ad quod nos hortatur idem Sapiens, dum inquit: Iniice pedem tuum in compedes illius, & in torques illius collam tuam: Subiice humerum tuum, & porta illam, & ne accideris vinculis eius. Si virtus, ô iuste, negatiuis præceptis te à malo cohibuerit, & quasi compedibus astrinxerit, iunge libenter pedes tuos, & compedibus teneri permittito; ne ab his dulcissimis compedibus expeditus, non tam liber fugias, quam in seruitutem miseram dilabaris. Si à te omnem otiosè vagandi occasionem eripuerit, & ac si es felis canis fuit, correctionis numella ligauerit, nequaquam colli ligamen excutias, quo ad salutem alligaris, & à tua perditione discedis. Si humeris tuis onera hoc & illud faciendi impolueris, ne detrectes onus, quod si portaueris, te ipsum portabit, & non ad ima premet, sed ad sedes in caelis paratas euehet. Si tandem manus tuas nexibus præceptorum astrinxerit, & ab omni malo continuerit, ne tædio afficiaris, nec te in eactem coniectum putes, quia magnam in ea latitudi-

Aug. ad Psal. 67. in illud: si dormias.

Ecclesi. 6. 21.

Ecclesi. 6. 25.

Iob 27. 6.

Ecclesi. 6. 27.

nem mentis reperies. Ne aliqua difficultate terrearis, sed cuique insurgenti impedimento resiste, sic cum vincenibus & perseverantibus coronam victoriae consequeris.

Postremo adversus vitiosas consuetudines fortiter agendum est, ut debellatae, virtutibus cedant, & cor nostrum melioribus & quietioribus hospitibus vacuum relinquunt. In quo licet dolor sit, non tamen possumus sine aliquo dolore plagis, & vulneribus nostris per virtutes mederi, & quae superfluum, abscindere. Hunc etiam dolorem, quod illum sequitur, gaudium repensat, immo & prae magnitudine sua priorem dolorem absorbet. Gaudium enim maximum est, quod pro vitiosis affectionibus studiosae nascuntur, quae non pungunt, sed mentem exhilarant. Gaudium quoque est, quod pars nostra inferior, virtute moderata, malos mores deducit, pravam libertatem deserit, & rationis imperio obedire assuescit. Fitque ut maledictio contra Euam pronuntiata, ipsi in benedictionem convertatur. Illi sic dictum est: In dolore paries filios, & sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui. Sed hoc in appetitione nostra benedictio est; quia dolet mala abiciens, ut de bonis gaudeat, & noxiam libertatem deponit, ut obedire rationi discat. Veruntamen, inquit Augustinus, magnum sacramentum est, huius sententiae, scilicet quod nulla abstinentia fiat a voluntate carnali, quae non habeat in exordio dolorem, donec in meliorem partem consuetudo flectatur. Quod cum pervenerit, quasi natus est filius, id est, ad bonum opus paratus est affectus per consuetudinem bonam. Quae consuetudo ut nasceretur, cum dolore reluctatum est consuetudini mala. Et post pauca, Et quare dictum est: Et erit tibi conversio ad virum tuum, & ipse tui dominabitur: nisi quia illa pars animae, quae carnalibus gaudiis tenetur, cum aliquam malam consuetudinem volens vincere, passa fuerit difficultatem ac dolorem, atque ita pepererit consuetudinem bonam, cautius iam & diligentius rationi obtemperat, tanquam viro, & ipsis quasi erudita doloribus, convertitur ad rationem, & libenter servit iubenti, ne iterum in aliquam perniciosam consuetudinem desinat. Sic ille. Si ergo adversus pravam consuetudinem roboremur, a via illa declinamus, quae ducit ad mortem, & eam ingredimur, quae festinat ad vitam. In qua si aliquantulum perseveremus, eam non iam difficilem & tristem, sed facilem & laetam experiemur. Quod sane satis superque sufficeret ad pravae consuetudini reluctandum. De quo egregie Hieronymus haec ait:

Gen. 3. 16.

Aug. lib. 2. de Gen. cont. Manich. c. 19. tom. 1.

Hieron. epist. ad Celantiu. to. 1.

Sap. 1. 14.

Vide quanta inter has vias separatio sit quantumque discrimen. Illa ad mortem haec tendit ad vitam. Illa celebratur, ac teritur a multis; haec vix invenitur a paucis. Illa enim vitii per consuetudinem quasi declinior, ac mollior, & velut quibusdam amena floribus voluptatum, facile ad se rapit commeantium multitudinem; haec vero infueto calle virtutum tristior, atque horridior ab his tantum eligitur, quibus non tam delectatio itineris cordi est, quam utilitas mansionis. Asperam enim nobis, & insuavem virtutum viam, nimia facit vitiorum consuetudo: quae si in partem alteram transferatur, invenietur, sicut scriptura dicit: Semita iustitiae levis. Haec tenus ille. Quamvis ergo prava consuetudo inualuerit, non est de eius victoria desperandum, cui Dominus perseverantiam in studiosis operibus, & virtutum actibus in remedium adhibuit. Ipse, ut dicitur in libro Sapientiae, creavit ut essent omnia: & sanabiles fecit nationes or-

his terrarum. Quod si nos fecit, ut essemus, absque dubio convenientia remedia contulit, ne per peccata pereramus. Si ita nos condidit, ut post languorem possumus ad animae sanitatem redire, nequaquam de eius potentia, aut de remedij efficacia desperemus. Remedium autem est robur animi & firmitas mentis, qua adversus oborta impedimenta pugnamus: illa tandem desiciemus, & nos in omnis virtutis ac puritatis possessione collocabimus.

Octavum Instrumentum, Cura particularis, in vitio cuique virtuti contrario eliminando.

CAPVT V.

OC postremum instrumentum adipsicendae virtutis, ex his quae ad voluntatem pertinent, magni momenti est, adeo ut solum ipsum confueverit spirituales animas ad perfectissimam puritatem peruenire, & ideo latius pertractandum. Beatus Pater noster Ignatius in aureo illo libello exercitorum, qui tantas de diabolo victorias peperit, & tam copiosos fructus in horrea Ecclesiae congestit, duo examina nos edocuit, quorum alterum vocavit generale, alterum particulare. Generale examen est; quo quotidie culpas nostras defectusque discutimus, & cum firmo proposito emendationis iugemus. Particulate vero examen est, quo adversus aliquod vitium particulare pugnamus, oppositum illi virtuti, quam assequi concupiscimus. Nomen quidem novum, res tamen vetus, & satis ab antiquis cognita, & maximi momenti existimata. Hoc examen particulare, nos curam particularem seu specialem appellavimus, ut pro his, qui hunc libellum non viderunt, communiori & clariori nomine uteremur. Neque abhorret haec appellatio ab ea, quam Sanctus Pater noster usurpavit, quoniam hoc nobilissimum, & nunquam satis laudatum exercitium, & curam & examen continet, & alia nonnulla ex quibus componitur, quae sigillatim exponemus. Dicendum est igitur, quid sit hoc examen, a quibus cognitum & exploratum, quanta sit eius necessitas & utilitas, quae partes & fructus, & ad quae moderanda & componenda se extendat, ut sic pro nostro modulo, eius dignitati fiat satis.

Examen particulare est pugna, seu congressio cum aliquo speciali vitio, ex proposito, cura, examinatione, & collatione compacta, cuius fructus est, vitium illud eliminare, & oppositam virtutem acquirere. Haec descriptione praestantissimum hoc addiscendarum virtutum, & extinguendorum vitiorum instrumentum expressimus: quae sigillatim explicanda est, ut vtilissima exercitationis, qua novimus innumerabiles admodum profecisse, vis & quidditas innotescat. Examen particulare est pugna: quia sicut pugna visibilis vnus cum altero, est conatus virium corporaliu, quo pugnant nititur hostem sibi resistentem desicere atque prosternere. Ita in hac spiritali exercitatione, amator perfectionis omnem suae mentis conatum applicat, ut possit pro amore virtutis vitium sibi molestius superare. Haec pugna ex parte hominis iusta est: quod enim de Christo dicitur in Apocalypsi: Cum iustitia iudicat, & pugnat:

Ignat. li. exercit. Hebdem. 1.

Apoc. 19. 11.

id